

PRO Actiunea Catolica Romana

Roma - Anul IX

Tribuna libera pentru unirea Bisericilor fundata in 1955 de
CONSTANTIN DRAGAN

Mai 1964 - N. 95

Despre Ecumenism Ortodocsii si primatul

Manastirea Tismana

In ciuda insistențelor, repetatelor precizări în legătură cu scopurile sale — reînținerirea structurilor liturgice și administrative ale Bisericii; inaugurarea unui dialog cu lumea contemporană — Vaticanul II continuă să fie considerat un Conciliu pentru unirea Bisericilor. Iată de ce, dintre toate schemele discutate până acum de întrunirile episcopatului catolic, cea care a stârnit cel mai vast interes în lumea creștină a fost, fără îndoială, schema asupra ecumenismului.

De această schemă, care va fi reluată în discuție în sesiunea din toamnă a Conciliului, s'a ocupat a 74-a Congregație Generală, în ședințele din 25-27 Noiembrie 1963.

În noua sa elaborare, schema aceasta cuprinde două mari capitole: "Principiile ecumenismului catolic"; și "Practicarea ecumenismului".

În imposibilitatea materiei de a publica darea de seamă integrală a Biroului de Presă al Conciliului asupra discuțiilor pe tema ecumenismului, vom da o sinteză a temelor care credem că ar putea interesa mai de aproape pe cititorii noștri.

A deschis desbaterea cardinalul Léger (Canada), care a obiectat că prezentarea unității Bisericii apare incompletă în recenta redactare a schemei asupra ecumenismului.

"Trebuie să se demonstreze — a propus cardinalul — că unitatea nu reprezintă un atentat la libertatea și la deosebire legitime. Mulți, catolici și ne-catolici, socotesc că Biserica ar pretinde o unitate prea monolitică; în cursul ultimelor veacuri, în adevăr, a fost instaurată o uniformitate exagerată în studiul doctrinei, în cultul și disciplina ecleziastică. În teritoriile de misiune, și în comunitățile despărțite, diversitatea, în cadrul căreia fiecare grup își poate păstra bogăția moștenirii sale spirituale, e foarte importantă".

Cardinalul Léger a subliniat apoi importanța pe care o poartă avea o enunțare limpidă a elementelor care pot contribui la aplanarea divergențelor doctrinare: "Dragostea și spiritul de umilitate tremue să presideze căutarea în comun a adevărului", a încheiat cardinalul.

«Tinând seamă de faptul că mișcarea ecumenică își propune ca scop o enunțare clară și precisă a concepției de unitate», a spus la rândul său cardinalul Ritter (St. Louis, USA) Schema despre ecumenism n'ar trebui să se limiteze la a da directive, ci ar trebui să imprimă un impuls nou și potențial acțiunii, unioniste, explicând tuturor im-

portanța și urgența scopului urmărit. Unitatea e un bun neprețuit, desbinarea e un rău pe care niciodată nu-l vom deplora îndestul. Biserica actuală e departe de idealul său de perfecțiune. Desmembrarea Bisericii e o piedecă în calea realizării împărăției lui Dumnezeu. Unitatea va deveni realitate numai în jurul Euharistiei».

Cardinalul Bea a atras atenția asupra primejdiilor la care poate expune un fals ecumenism. Frații despărțiți cer o expunere integrală a doctrinei catolice. De aceea convorbirile cu frații despărțiți trebuie lăsate în sarcina persoanelor competente și deplin stăpâne pe principiile doctrinei catolice și trebuie să fie controlate de autoritatea bisericească. Va fi apoi utilă promovarea unei mai aprofundate educații ecumenice și catehizate a credincioșilor. «O acțiune ecumenică bine condusă aduce numai bine credincioșilor, cărora le cere o învoire a vieții religioase și morale, o cunoaștere mai adâncă a învățaturii catolice, o mai generoasă practică a carității».

Mgr. Guano (Italia) a relevat că «Conștiința ecumenică trebuie trezită nu numai în regiunile în care efectele despărțirii Bisericii bate imediat la ochi, dar chiar în țările cu majoritate catolică; credincioșii trebuie să simtă că problema aceasta interesează întreaga Biserică, fiindcă Biserica suferă din cauza desmembrării, în întreg trupul ei. Problema ecumenismului — a spus mgr. Guano — nu trebuie lăsată numai în seama experților sau a aceluia care se pasionează pentru această problemă; dimpotrivă, întreg corpul episcopal, și fiecare episcop împreună cu credincioșii săi, trebuie să se roage și să lucreze din răspuțeri «pentru ca toți să fie una».

«Oamenii timpului nostru au nevoie de o unire mai adâncă în spirit, în adevăr și în dragoste. Și unirea aceasta nu poate fi realizată decât în Christos și prin Christos. Mulți își îndreaptă privirile spre Biserică, așteptând de la ea salvarea și unitatea familiei creștine. Cu cât Biserica va răspunde mai bine la această așteptare, în care se ascunde așteptarea lui Dumnezeu, cu atât unitatea ei va fi mai evidentă. De aceasta depinde și eficacitatea mesajului evanghelic».

După mgr. Guano unitatea creștină poate fi restaurată progresiv, în trei etape: 1) o colaborare a catolicilor cu frații despărțiți pentru rezolvarea problemelor timpului nostru; 2) un dia-

Urmează în pag. 2

Una din cărțile cele mai interesante apărute în ultimul timp asupra chestiunii primatului e fără îndoială volumul «La primauté de Pierre dans l'Église orthodoxe» (Primatul lui Petru în Biserica ortodoxă) publicat spre sfârșitul anului trecut de editura Delchaux-Niestlé de la Neuchâtel (Elveția).

Dacă istorica întâlnire de la Ierusalim a inaugurat un dialog mai încrezător și mai constructiv decât disputele teologice, care le-au despărțit timp de secole, între Biserica din Răsărit și Biserica Romei, nu e mai puțin adevărat că poziția luată de unii exponenți ai ortodoxiei cu această ocazie ne lasă să vedem cât de greu și cât de plin de obstacole e încă drumul unirii. Chestiunea primatului rămâne încă, la distanța de aproape o mie de ani, stânca de care se vor isbi multe speranțe.

Primatului lui Petru patru străluciți teologi ortodocși, arhimandriții Nicolae Afanassieff și Nicolae Koulomzine, profesori la Institutul teologic ortodox Sf. Sergiu de la Paris, arhimandritul A. Schmemmann și p. Ioan Meyendorff, profesori la seminarul Sf. Vladimir de la New York, îi închină o analiză atentă, în cele patru studii conținute în acest volum.

Vom reproduce, pe capitole, prezentarea critică făcută acestei cărți de ieziutul p. Paolo Leskovec, în paginile revistei «La Civiltà Cattolica» (caetul 2675, an. 112, vol. IV) prea lungă pentru a intra într'un singur număr al revistei noastre, și în același timp prea interesantă pentru a fi mutilată de o expunere succintă.

Înainte de a ne ocupa de cartea aceasta, care începe cu un lung articol al arhimandritului Afanassieff, am vrea să precizăm cititorilor noștri care sunt elementele pe care Biserica romană întemeiază primatul lui Petru și al urmașilor săi, papii.

Pornind de la textul Evangheliei Sf. Matei, Biserica catolică spune: 1) Isus și-a încredințat turma lui Petru și nu tuturor apostolilor, fiindcă numai în Petru se manifestase inspirația dumnezeiască; 2) Isus și-a clădit Biserica pe piatra Petru («Tu ești Petru și pe această piatră voi clădi Biserica mea»); pe «această» piatră — adică pe Petru, pe care el îl numește intențional, și nu pe o altă; 3) deoarece Petru este temelie Bisericii el e totdeauna prezent în edificul dumnezeiesc al Instituției. Dacă Isus n'ar fi vrut să-i încredințeze lui Petru continuarea în timp a Bisericii pe care El o începuse, nu l'ar fi indicat cu apelativul de «piatră» (de temelie) a Bisericii sale. Punerea primei pietre implică cu necesitate și în mod logic continuarea clădirii începute, adică o succesiune de alte «pietre» (papii); 4) Petru (și urmașii săi) țin în mână cheia împărăției cerului; și fiind vorba de o împărăție spirituală a adevărului și a sfințeniei, lui Petru (și urmașilor săi) îi revine autoritatea de a anunța învățătura lui Christos și de a păzi morala creștină; 5) fiind Petru temelie Bisericii și deținătorul cheilor Împărăției, dacă el ar afirma neadevărul, eroarea ar intra în împărăția cerului. Ceeace el hotărăște este însă (conform promisiunii lui Christos) totdeauna acceptat și confirmat în cer.

Să vedem acum ce spune teologul Afanassieff în articolul său asupra primatului. Autorul pleacă de la două întrebări, care devin însăși osatura acestui studiu: 1) e posibil un primat în Biserica? 2) Învățătura, sau «doctrina» Bisericii, include sau exclude ideea primatului?

Recenzorul catolic relevă imediat «echivocul metodologic» al impositivității problemei. De vreme ce primatul roman intră ca element esențial în Biserica, nu e posibil să se construiască mai întâi un sistem ecleziologic și apoi să se vadă dacă primatul poate sau nu intra în acest sistem.

Profesorul Afanassieff alege pentru argumentația sa două tipuri de sisteme ecleziologice: ecleziologia universală și cea euharistică.

Prima, care este proprie Bisericii catolice și pe care o găsim, ca axioma, și la baza doctrinei ortodoxe tradiționale, concepe Biserica ca un organism unic — trupul mistic al lui Christos — în care unitățile ecleziale particulare, având în fruntea lor un episcop, se încorporează în acest întreg, ca membre sau părți ale întregului. Intemeierea al acestui sistem, poate inspirat de idealurile de universalitate și de unitate concretizate în imperul roman, a fost sfântul Ciprian de la Cartagina. După sfântul Ciprian Bisericiile locale posedă o unitate internă proprie, al cărei principiu eficient este episcopul, și o unitate externă, care le unește pe toate într'un organism unic și care e efectul unității episcopatului; acesta își găsește unificarea în unicitatea catedrei lui Petru, întrucât fiecare episcop e succesorul lui Petru, însă «in solidum» cu toți ceilalți episcopi. Pentru sfântul Ciprian unitatea episcopatului se sprijinește, așadar, pe principiul concordanței mutuale și nu pe principiul dependenței ierarhice.

O ecleziologie universalistă postulează însă inevitabil, conform legilor logicii, o căpetenie universală a Bisericii, investită cu o putere supremă personală, întemeiată pe drept. Ea s'a realizat istoric în două tipuri: tipul oriental și tipul papal. Sistemul actual al autocefalilor orientali suferă, după prof. Afanassieff, de aceeași carențe de care suferea sistemul sfântului Ciprian, de oarece atribuie un caracter juridic autorității episcopale, în timp ce respinge principiul unei puteri supreme personale care să unifice toate Bisericiile ortodoxe.

Afirmarea puterii papale, «devenită predominantă în urma Conciliului de la Trento, când se afirmă supremația papii asupra Conciliului redus la dimensiunea unui simplu organ de consultare la dispoziția Soveranului Pontif împune ecleziologia universalistă conștiinței ecleziastice. O împlinire logică definitivă a acestui sistem s'ar avea atunci când Papa, în calitate sa de episcop unic al întregii Bisericii universale, concentrând în sine întreaga putere episcopală, ar guverna prin mijlocirea episcopilor, deveniți organe pur administrative, un număr înfinit de parohii având în fruntea lor «presbiterii». Ecleziologia universalistă n'ar fi, după prof. Afanassieff, cea originară, ci ar fi înlocuit ceeace domnia sa numește «ecleziologia euharistică», după care Bisericiile locale, presidate de episcopi, grație celebrării tainelor euharistice și grație prezenței euharistice a lui Christos într'ansa, e în mod perfect «Trupul lui Christos», realizează în sine Biserica lui Dumnezeu în toată plinătatea sa și este deci perfect autonomă și independentă. Și cum în Biserica lui Dumnezeu nu există o putere juridică întemeiată pe drept, ea nu poate depinde de o altă Biserică locală sau de un alt episcop.

O asemenea ecleziologie nu exclude, totuși, existența unei ierarhii între

Bisericii și o unitate de conducere: respingând ideea unei puteri supreme universale de origină juridică, ea afirmă, totuși, existența unei «priorități» — «sau preminențe» — care ar reveni unei determinate Biserici, în virtutea unei «autorități» care e un dar al lui Dumnezeu, o liberă alegere a lui Dumnezeu, și care consistă din condiția de «martor calificat» a ceeace se întâmplă în Biserică. Această Biserică privilegiată, în virtutea «priorității» sale, ocupă locul întâi în ierarhia Bisericilor, determinând în felul acesta o unitate a tuturor Bisericilor, întemeiată pe libera concordie și pe dragostea reciprocă, și nu pe o dependență juridică permanentă.

O asemenea concepție despre Biserică ar fi rămas în vigoare, după autor, până în a doua jumătate a veacului III, când a fost încetul cu încetul înlocuită de concepția universalistă. Așa se explică faptul că ideea de «Biserică universală» nu se găsește în cărțile Noului Testament, așa cum nu se găsește mai târziu în întreaga perioadă pre-nicenică.

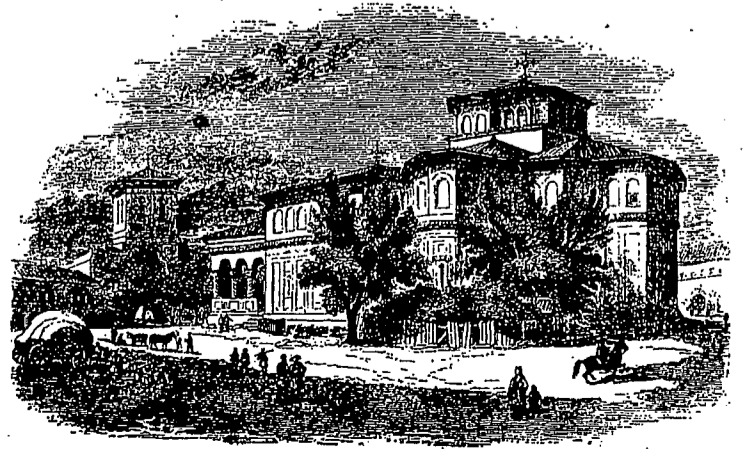
Dar cum rămâne atunci cu ierarhia, care, după afirmațiile prof. Afanassieff ar fi existat încă de la început în Bisericiile locale — se întreabă recenzorul volumului, care deasemenea nu reușește să-și explice cum și când una din aceste Biserici a primit darul «priorității de mărturie» care să o pună în fruntea tuturor celorlalte, și cum a putut pierde acest dar dacă era vorba de o adevărată «charisma veritatis certum».

«Un sistem conceput în felul acesta — scrie par Leskovec, expune la primejdia anui subiectivism ecleziologic, fiindcă fiecare Biserică locală ar putea să pretindă că ea este martora autentice Bisericii a lui Dumnezeu (și marile erezii și schisme ne spun ceva în sensul acesta), pretenție care n'ar putea fi respinsă, din lipsa unui criteriu obiectiv».

După veacul III Biserica și-ar fi schimbat constituția și doctrina, introducând un element nou, eterogen; principiul juridic, dreptul. «Dar cine nu-și da seama — protestează recenzorul volumului — că o asemenea schimbare atinge însăși substanța Bisericii, și că dacă această schimbare s'a produs, nici una din Bisericiile creștine istorice nu se poate astăzi considera drept Biserica a lui Christos. Trebuie, așadar, să ne resemnăm pur și simplu să credem pierdută unitatea Bisericii, adică să admitem falimentul lucrării lui Christos?».

«Tinând seamă de pozițiile celor două Biserici (a Bisericii ortodoxe și a Bisericii catolice) — conclud prof. Afanassieff — nu există speranțe de rezolvare a chestiunii primatului. Nu rămâne, deci, decât să acceptăm această tragedie; cu ochii deschiși și fără acel sentimentalism romantic care face și mai inconciliabile pozițiile celor care de veacuri discută asupra primatului». La afirmația aceasta recenzorul răspunde: «Cu o astfel de poziție se deschide drum scepticismului și agnosticismului ecleziologic».

(Continua)

Bucureștii de altă dată.

«Despre ecumenism»

miscelanea

log între catolici și ne-catolici, pentru o mai bună cunoaștere reciprocă, într-un spirit de încredere și de sinceritate de umiltate, de dragoste și de înțelegere reciprocă; 3) rugăciuni, pentru ca toți oamenii să primească cuvântul lui Dumnezeu, pentru ca toți creștinii să participe la misterul euharistic, pentru ca toți frații despărțiți să recunoască ierarhia Bisericii și pe șeful ei suprem, urmașul lui Petru, și pentru a exprima, a ocroti și a face să sporească unitatea trupului lui Christos.

Să se declare, fără rezerve, că prima rădăcină a tuturor despărțirilor între creștini este păcatul omenească, mai ales păcatul trufiei, al neascultării, al lipsei de credință. Dumnezeu este creatorul și izvorul unității. Manifestându-se prin Christos și lucrând prin Christos, El face din toate lucrurile și stările unitate. Mai curând decât de la eforturile oamenilor, trebuie să sperăm de la Dumnezeu o întoarcere la unitate: de la Dumnezeu, care a lăsat în Biserică mijloacele și căile prin care se poate ajunge la această unitate».

Vicarul patriarhal al melhiților (Siria), par J. Tawil, a propus înlocuirea titlului schemei "Principiile ecumenismului catolic" cu "Principiile catolice despre ecumenism" și a relevat absența oricărei aluzii la «teologia despărțirii», în legătură cu care «Sfânta Scriptură poate oferi multe sugestii». De asemenea a propus incorporarea în schemă a unei introduceri care să ilustreze «Unitatea și despărțirea în istoria Bisericii», și a subliniat inconvenientele așaziei «latinizării», mai mult sau mai puțin

accentuată, a comunităților orientale.

P. Pancrazio (Italia) a obiectat că schema asupra ecumenismului ar trebui să sublinieze în mod mai clar «dinamismul divin în istoria Bisericii».

«Dumnezeu poate totdeauna să provoace evenimente, evoluții și prefaceri pe care oamenii nu le pot prevedea, așa cum nu le poate prevedea Conciliul. El poate în fiecare clipă să facă posibilă unirea creștinătății despărțite, care astăzi pare imposibilă, cu condiția ca toți creștinii să secundeze impulsurile harului dumnezeiesc.

Christos, centru al întregii Biserici, prin mijlocirea Spiritului Sfânt, face adevărate minuni și în sânul comunităților despărțite.

A le face cunoscute ar facilita dialogul ecumenic.

Pentru a se determina gradul de asemănare, cum și deosebiri, ar trebui să se țină seamă de ordinea ierarhică a adevărilor relevante și de elementele eclesiale care constituie Biserica. Deosebiri doctrinare între creștini privesc mai puțin adevărurile fundamentale, ca Sfânta Treime, Mântuirea, Intruchiparea, etc., decât adevărurile cu caracter de «mijloc» de mântuire (Sfintele Taine, succesiunea apostolică, ierarhia Bisericii). Shema ar trebui să sublinieze în mod mai clar prezența unității în adevărurile fundamentale ale Bisericii. În virtutea acestor adevăruri lumea creștină nu și-a pierdut unitatea.

N.R. — În numărul viitor ne vom ocupa de al doilea capitol al schemei, "Practicarea ecumenismului".

STIRI ECUMENICE

Papa a atras apoi atenția episcopilor asupra grijilor pastorale care trebuie rezervate emigranților interni, deseori "cei mai expuși primejdiei de a trece cu vederea împlinirea datorii religioase».

E cert că Conciliul nu poate dura în etern, pentru a examina și aproba în întregime schemele în program. Intrunirea ecumenică împune Bisericii un efort uriaș, paralizând într-un sens activitățile obișnuite, fie din cauză că în asteptarea deliberărilor Conciliului în unele decastere s'a produs o încetinire a activității, fie din pricină că episcopilor le e din ce în ce mai greu să se îndepărteze de diecezele lor pentru mult timp.

Unii observatori susțin că, încheind Vaticanul II cu sesiunea a treia, s'ar putea ajunge abia la aprobarea schemelor deja tratate în ultima sesiune: schema asupra Bisericii, episcopilor, ecumenismului (din care capitolele privitoare la libertatea religiei și la evrei trebuie încă examinate) și asupra Isovoarelor Revelației. O a patra sesiune ar permite o desvoltare mai liniară a Conciliului și discuții mai aprofundate asupra unei scheme de importanță schemei 17, care se ocupă de prezența și acțiunea Bisericii în lumea modernă.

Ar mai fi o a treia soluție pentru o mai rapidă încheiere a lucrărilor Conciliului și anume ca unele scheme să fie ulterior reduse sau demandate, fără a fi discutate în aulă, unor speciale organisme post-conciliare.

Un lucru e însă sigur: comisia de coordonare va trebui să hotărască urgent durata Vaticanului II.

Paul VI a adresat episcopilor întruniri la Roma într-o recentă Conferință Episcopală un discurs care în actualul moment politic, caracterizat de deconcertantă combinații și de cedări ireponsabile față de "ofensiva surășului", primește o semnificație cu totul specială.

Printre marile probleme prospectate episcopatului italian, Papa a indicat "apărarea credinței amenințată de însăși evoluția vieții moderne și, în mod direct, de laicism și de comunism".

Urgența unei acțiuni masive de apărare din partea Bisericii împotriva unor primejdii care în afară de libertate amenință structurile morale și credința poporului italian, a fost relevată de Paul VI cu o expresie pe care nu exagerăm definind-o «dramatică».

«În actuala stare de lucruri — a spus Sfântul Părinte — timpul nu curge desigur în favoarea noastră». Papa i-a îndemnat apoi pe episcopi la mai multă unire, amintind o altă experiență de unire: aceea a orga-

nizării pe scară națională a Acțiunii Catolice.

Revenind asupra necesității unei acțiuni episcopale unitare pentru rezolvarea gravelor probleme ale momentului, Paul VI a declarat, cu cuvinte care sunau a poruncă: "Suntem convingși că unitatea reprezintă pentru Biserică o problemă vitală și că răspunde gradului de maturitate al timpului nostru. Suntem convingși că o Conferință Episcopală, conștientă de misiunea ei, poate să-și ia asupra răspunderea însușirii acestei acțiuni unitare care interesează atât spiritul cât și realizările pe teren".

Vorbind apoi despre Conciliul și despre poziția intrunirii episcopale față de frații despărțiți, Papa a spus: "Conciliul reprezintă și exprimă intenția cea mai sinceră, cea mai desinteresată, dorința cea mai arzătoare a catolicismului de a restabili o comuniune perfectă cu frații despărțiți, în Biserică unică a lui Christos".

Un nou sistem de discuție ar urma să fie adoptat în viitoarea sesiune a Conciliului: "L'Osservatore Romano", oficiosul Vaticanului, a vorbit recent despre aceste inovații care urmăresc "limitarea repetițiilor inutile".

În sensul acesta ar fi fost alcătuit un proiect propus de cardinalul Doepfner, care prevede limitarea anticipată a discuțiilor în aulă asupra diferitelor teme: de exemplu, cinsprezece zile, și poate chiar câteva în plus, pentru așa zisa schemă "17" asupra prezenței și acțiunii Bisericii în lumea modernă; o săptămână, circa, pentru schema asupra apostolatului mirenilor; două, sau cel mult trei zile pentru schemele reduse la principii esențiale și prezentate sub formă de scurte propuneri, etc.

Odată trecut termenul de timp prevăzut, desbaterea asupra temei tratate să fie considerată închisă și să se treacă la examinarea altei probleme. Adoptarea unei asemenea metode de lucru ar comporta evident unele modificări ale regulamentului Conciliului, dar ar asigura, în același timp, accelerarea discuțiilor în aulă, deoarece un singur părinte al Conciliului ar fi delegat să vorbească în numele unui întreg grup de episcopi favorabili (sau nu) problemelor puse în discuție.

Natural, inovatiile de felul acesta ar presupune stabilirea unui program de lucru precis, pentru a se evita licheidarea grăbită a cutărui sau cutărui subiect, fapt care ar putea face să se acrediteze în opinia publică impresia unei intreruperi precipitate a Conciliului Vatican II, convocat pentru o profundă și reală punere la zi a Bisericii cu problemele momentului religios și social.

A apărut în editura A. Pedone din Paris ediția a doua (1964) a monumentalei lucrări a profesorului Nicolae Mateescu Matte, dela Universitatea din Montreal, Canada, intitulată "Traité de Droit Aérien-Aéronautique. Evolution-Problèmes Spatiaux".

În 1020 pagini autorul face un migălos studiu al legilor, convențiilor și regulamentelor privind Dreptul Aerian și Aeronautic, care a permis statelor interesate să se pună de acord între ele. Neconținută evoluție în acest sector, fiind seamă de noi descoperiri, obligă la o neîntreruptă revizuire și adaptare a tuturor acordurilor ce le guvernează.

Sunt mulți ani decând autorul s'a afirmat ca personalitate de largă competență în studiul Dreptului terestru, maritim și aerian, onorând catedra ce definește la Universitatea canadiană, știința universală și România.

Nu ne putem da seamă de grandioasa acțiune a Bisericii catolice fără o viziune generală a Conciliilor, care fixează etapele itinerarului ei în timp judecând situații și corectând greșeli și devieri.

Salvato Capelli, scriitor inteligent și sensibil, s'a făcut interpretul acestei necesități culturale și spirituale, în interesanta sa "Cronică și istorie a Conciliilor" ("Cronaca e storia dei Concili"), publicată acum în urmă de editura Mondadori.

Autorul acestei cărți nu are preocupări de erudit și de teolog, așa cum nu vrea să pună în evidență anumite perioade din istoria Bisericii. Salvato Cappelli se limitează la o strictă operă de cronicar, prezentând, într-o sinteză inteligentă, Conciliile Bisericii.

Istoria Bisericii e astfel urmărită de la începuturile ei, de la Ierusalim. E începutul unui drum care, de la O. rasul Sfânt, va duce la Roma, după cele trei Concilii ținute în Palestina, unul dintre care i-a văzut, în rol de protagoniști, pe sfinții Apostoli Petru și Pavel. Natural, cronică lui Capelli se încheie cu convocarea Conciliului Vatican II, care încoronază pontificatul lui Ioan XXIII.

Trei sute de profesori universitari au examinat de curând, la Assisi, (Italia) o seamă de probleme de cea mai palpantă actualitate.

Intrunirea a avut loc între zidurile "Citadelei creștine", adevărată redută a intelectualității catolice, al cărei întemeietor, don Giovanni Rossi, excelent catalizator de energii și interese culturale și religioase, este astăzi cunoscut și apreciat în lumea întreagă.

Pentru cine a avut norocul de a le putea urmări la fața locului, conferințele și dezbaterile acestui "summit" al culturii au fost o adevărată încântare a spiritului.

Despre ce s'a vorbit la Assisi? De tot ceea ce astăzi preocupă, sau amănă, sau minează, sau poate încă îmbogăți conștiința și trăirea creștină. Multe din temele în discuție fiind printre subiectele programate pentru a treia sesiune a Conciliului Ecumenic, se poate spune că această întâlnire "la vârf" a culturii italiene încă necontagată de materialismul marxist, sau de un laicism sceptic și decadent nu mai puțin dăunător societății decât ideologia marxistă, a fost un fel de probă generală, în cheie laică, a ședințelor Conciliului în care vor fi discutate raporturile Bisericii cu societatea contemporană, libertatea credinței și alte teme tot atât de actuale și de arzătoare asupra cărora și-au concentrat atenția cei trei sute de profesori universitari oaspeți ai Citadelei de la Assisi.

Cardinalul Lercaro, arhiepiscopul Bolognei, care a presădit întâlnirea, a vorbit despre "libertatea religioasă".

"Pentru a putea avea noțiunea precisă a toleranței religioase catolice — a spus cardinalul Lercaro — trebuie să disociem acest principiu de afirmațiile filosofice subiective, sceptice și istoriciste. Principiul e simplu, e etern: «Adevărul obiectiv e unul singur, dar însușirea subiectivă a adevărului poate fi influențată și transformată de atâtea și atâtea împrejurări.

Biserica nu poate să nu respingă indiferentismul religios și nu poate să nu pue accentul pe importanța capitală pe care o are problema adevărului religios, corespunzător adevărului metafizic, și care nu e un simplu

simbol sau atitudine în fața vieții. Dacă Biserica n'ar profesa această intoleranță dogmatică, s'ar subordona cu necesitate unei concepții istorice despre adevăr, ajungând până acolo încât să-și considere propria Universalitate ca pe o formă istorică aproximativă și subalternă a religiilor libertății și umanității».

Alte intervenții deosebit de apreciate au fost aceea a prof. Giovanni Polvani, președintele Institutului național pentru cercetările științifice, care a vorbit despre "Galileo Galilei și Biserica", aceea a părintelui Bernard Haering (despre "Toleranța religioasă"), disertația decanului Citadelei, don Giovanni Rossi, despre "Optimismul creștin", și splendida conferință a profesorului Carlo Arturo Jemolo despre raportul religiei cu știința modernă.

"Astăzi știința e cea care oferă omului probele cele mai convingătoare despre existența unui transcendent; știința e astăzi chemată să-l călăuzească pe om spre Dumnezeu" a încheiat conferențiarul.

O delegație a Societății Academice Române, în frunte cu mgr. Octavian Bârlea, președintele Societății, și cu profesorul Bruno Manzone președinte al secției italiene, a prezentat cardinalului-decan, Eugène Tisserant, volumul "Acta Philosophica et theologica".

Splendid editat, volumul II al acestei admirabile antologii a gândirii românești în exil, este un omagiu adus cardinalului Tisserant cu ocazia împlinirii frumoasei vârste de 80 de ani a înaltului prelat.

P.S. Sa episcopul Vasile Cristea a exprimat cardinalului devotamentul și dragostea exilului nostru față de vechiul și marele prieten al Tării, care este cardinalul Tisserant, și a evocat entuziasmul și simpatia manifestată de populația Blajului cu ocazia vizitei făcute în 1937 de cardinal în acest important centru catolic românesc.

Monsinior Bârlea a mulțumit apoi pentru prețiosul sprijin moral și chiar material dat Societății de cardinalul Tisserant "pentru realizarea programului de viitor al culturii românești libere", cum cardinalul a finit totdeauna să precizeze când concursul și sprijinul său au fost solicitate pentru cauza culturii noastre, care este și cauza Societății Academice.

Vădit emoționat, bătrânul cardinal a răspuns exprimându-și dragostea și admirația pentru poporul și țara noastră și promițând să urmărească cu același interes activitatea acestei Instituții, care, în întunerecul calvarului

actual al românismului, a aprins și întrefine, cu prețul unor sacrificii nebănuite, făclia unei mari speranțe.

Cardinalul Tisserant a examinat apoi, cu viu interes, superbul volum, citind cu emoție dedicația în limba latină care-i închină lucrarea.

În legătură cu «Intâlnirea de la Ierusalim» dintre Sfântul Părinte Paul VI și Patriarhul Constantinopolului, Athenagoras I, "Solia" publică un articol edificant, care definește poziția Episcopatului ortodox român din America față de istoricul eveniment.

Reproducem concluziile la care a ajuns autorul articolului citat.

«Intâlnirea de la Ierusalim este deci de extremă importanță în indicarea unui drum nou, acela al dragostei frățești și al respectului reciproc. Problemele dogmatice, disputele jurisdicționale, deosebirile de tradiții și obiceiuri pot fi discutate numai dacă între oameni există respect și dragoste creștină.

Asta a lipsit în trecut. Noi Ortodocșii am considerat pe Romano-Catolici "papistași" cari au făcut alianță cu necuratul pentru a strica legea creștină. Romano-Catolicii ne-au boțezat "schismatici", "rătăciți", și de dreptul păgâni cari trebuie convertiți la "adevărată Biserică". Sute de ani efortul cel mai mare al Bisericii Romano-Catolice a fost să rupă din trupul Bisericii Ortodoxe cât mai mulți credincioși cari să se unească cu Roma." Așa s'au născut Bisericele Unite, creându-se un gălău în spatele Ortodoxiei. Așa s'au organizat operele de "Propagandă a Credinței" și scopuri de prozelitism. Așa s'a creat atmosfera care a dus la nonsensul de astăzi când noi Ortodocșii suntem mai respectați, mai onorați și mai cinstiți în casa Protestanților, de care ne despart mai multe lucruri, decât în casa Romano-Catolică, cu care avem în comun până și Sfintele Taine!

Intâlnirea de la Ierusalim apare deci ca steaua Magilor care îndică drumul spre ieslea din Betleem, unde s'a născut Mântuitorul și unde a început opera de mântuire a omenirii. Ca Ortodocși salutăm din toată inima îmbrățișarea de pe muntele măslinilor pentru că ea ne apare ca un început promițător. Stim că cei cari trăim astăzi nu vom ajunge ziua unei totale, complete unificări a creștinătății. Stim că evoluția istorică este încheiată și plină de cărări înguste. Mulțumim însă lui Dumnezeu că trăim să vedem măcar începutul și că ni se dă posibilitatea ca și noi, în scurta trecere pe pământ, să putem contribui la această unificare.

Când se va termina Conciliul ecumenic?

Când se va încheia Conciliul Ecumenic? În toamna viitoare, cu sesiunea a treia, sau va fi necesară o a patra sesiune, în 1965?

E întrebarea pe care și o pun mai toți protagoniștii Vaticanului II, o întrebare importantă pe care Comisia de Coordonare va trebui să o înfrunte în curând și să o discute cu toată atenția.

În câteva ocazii, de la sfârșitul sesiunii a doua și până în luna Februarie, Paul VI și-a exprimat speranța ca a treia fază a Conciliului să poată fi și ultima. Însăși insistența cu care Papa a revenit asupra acestui subiect a acreditat în mulți convingerea că lucrul ar fi hotărât încă de pe acum, că n'ar fi vorba de o simplă dorință a Sfântului Părinte. După aceea, presat de întrebările diferiților episcopi, Papa s'a arătat ca să zicem așa mai prudent, și într'un recent discurs, adresat episcopatului italian, s'a limitat să explice că reducerea temelor, concizia cu care unele dintre ele au fost elaborate în sesiunea finală, nu prejudică câtuși de puțin durata Conciliului, care, în momentul de față, nu permite nici un fel de prevederi».

Deși are autoritatea de a o face, Papa n'ar decreta în nici un caz sfârșitul Conciliului dacă o a patra sesiune s'ar face necesară — și Părinții Conciliului ar socoti-o indispensabilă. Papa lasă episcopilor și Comisiei de Coordonare toată libertatea de a hotărâ ce trebuie de făcut, de a alege între încheierea imediată și prelungirea dezbaterilor într-o a patra sesiune. Dar soluția nu e desigur ușoară.

Pentru prima oară de la despărțirea Bisericii anglicane de Biserică Romei, muzica liturgică romană a fost cântată în abația Westminster.

La recepția oferită după concert dirijorului corului, Luigi Colacicchi, celor 32 coriști ai Organistului, Ferruccio Vignanelli, Decanul abației, doct. Eric Abbott, a subliniat evenimentul într'un discurs în care printr altele altele a spus: «Aceasta e o manifestare culturală și nu liturgică, dar ea înregistreză la activul raporturilor noastre cu Roma un fapt nou pe care eu îl salut cu cea mai mare simpatie, fiindcă îl consider un alt pas spre unificarea Bisericii creștine. Si eu cred că unirea Bisericii poate fi grăbită de întâlniri culturale ca cea din seara aceasta, și nu numai de reconcilierile teologice».